

bestemte Modsætning til den Opfattelse af Danmarks Stilling, som blev bestemmende for Regeringens Holdning i August 1914, idet denne netop i Modsætning til, hvad der fremkom fra saa mange Sider, gik ud fra, at Danmark *kunde* bevare Neutraliteten, men at selv om dansk Neutralitet krænkedes det ene eller det andet Sted, kunde dette ikke føre Danmark til at tage Parti i Krigen som Parthaver for den ene eller den anden af de stridende." Heri indrømmes jo i Virkeligheden, at Danmarks formelle folkeretlige Neutralitet ikke er opretholdt som ligelig Neutralitet, men er blevet krænknet paa et bestemt Punkt, idet Tyskland fik den særlige Begunstigelse at kunne sejle ud og ind gennem Lille Bælt, hvad det aldeles ikke behøvede, og derved gøres Paastanden om Opretholdelse af Forbindelsen mellem Landsdelene til en fuldstændig Fiktion. Det ærede Medlem Hr. P. Munch siger, at dette kunde ikke faa Danmark til at tage Parti i Krigen som Parthaver. Nej, vi tog ikke Parti som Parthavere, men formelt folkeretligt tog vi i hvert Fald Parti. Jeg tror, at det for at faa oplyst, hvad der i Virkeligheden foregik den Gang, og for at kunne danne sig et Overblik over hele den Udenrigspolitik, der blev drevet i Krigsaarene, vil være af den allerstørste Betydning at faa nedsat en parlamentarisk Kommission; thi det drejer sig nu ikke blot om en Reform af vort Forsvarsvæsen, men ogsaa om en Reform af vor Udenrigstjeneste. Hvorledes er det muligt at foretage en Reorganisation af vor Udenrigstjeneste, hvis vi ikke i Rigsdagen har fuld og hel Klarhed over, hvorledes det bestaaende System har fungeret, hvad der er naaet derved, og hvad der ikke er naaet? Det forekommer mig, at der netop paa Grund af de store Reforme, der forestaar, vilde være meget stor Grund til at nedsætte en saadan parlamentarisk Kommission.

Frontalen bebuder, at Udenrigsministeriet skal reorganiseres under Hensyn til, at den Overgangstid, den vanskelige, ja kritiske Tid, Europa nu gennemgaar, nødvendiggør, at Danmark faar saa fyldige Oplysninger som muligt baade om politiske, økonomiske og sociale Forhold i andre Lande. Jeg kan ganske slutte mig til den Betragtning, her er gjort gældende. For et lille Land som Danmark vil under de ændrede Verdensforhold dets udenrigske, civile Forsvar blive af langt større Betydning end dets militære, fordi det vil faa ganske anderledes omfattende Opgaver. Det militære Forsvar er til for i Undtagelses-

tilfælde at sikre, hvad vi alt har, medens Udenrigstjenesten til Stadighed har det Hverv at gøre Erobringer ad fredelig Vej, at skaffe Danmark en stadig bedre Plads paa Verdens Markeder og en stadig øget Anseelse blandt Nationerne. Paa Grund af Samfærdselsmidlernes Forbedring og den store tekniske Udvikling, der overalt finder Sted, bliver Verden mindre og mindre i Ekstensitet, og samtidig bliver den i Intensitet stadig mere og mere kompliceret. Alle civiliserede Landes økonomiske Interesser overalt i alle Verdensdele knyttes sammen som ingen Sinde før. Hvad der foregaar i det ene Land, faar direkte eller indirekte Virkning i det andet. Der er paa en Gang et saadant Interessesfællesskab og en saadan Interessemodsætning mellem Landene, at den udenrigspolitiske Tjeneste baade vil blive større og vanskeligere end før, men ogsaa giver Udsigt til at blive frugtbar, naar den ledes paa den rette Maade. Den har faaet nye Opgaver i en ny Atmosfære, hvor det gælder baade at vinde klart Overblik over de danske økonomiske Interesser og ny Forstaaelse af andre Landes Livsvilkaar. Vore udenrigspolitiske Forbindelser er vistnok hidtil blevet varetaget altfør eksklusivt, af en enkelt Fagminister i Stedet for at indgaa som Led i Regeringens hele almindelige Politik. Men hvad der først og fremmest tiltrænges, er ved Siden af en udvidet Repræsentation udadtil en indgribende Reorganisation af Arbejdet hjemme. Der er vistnok en Del Dygtighed baade her og der. Men spredt individuel Dygtighed er ikke i Stand til at skabe en effektiv Organisation. Det gaar her ligesom med en Hær: Tyngdepunktet og Ansvarret ligger hos Overledelsen, hos Overgeneralen og hans Stab, i dette Tilfælde hos Udenrigsministeren og den eller de øverste i Departementet. Tjenesten hjemme og ude maa indrettes saaledes, at de øverste udenrigsministerielle Embedsmænd ikke paa Grund af Overlæsselse med løbende Sager bliver ude af Stand til metodisk at beskæftige sig med Udenrigspolitik. Det eneste, der kan skabe og opretholde en virksom Organisation, er en Centralledelse med den Opgave at tilrettelægge og lede en planmæssig Politik. Det gælder om, at den udenrigske Informationstjeneste i alle Retninger gøres saa effektiv som muligt og centraliseres og koncentrereres i Udenrigsministeriet, fordi det er der, det afsluttende og afgørende udenrigske Arbejde skal gøres. Men for at den udenrigske Repræsentation kan blive udnyttet paa bedste Maade, gælder det ogsaa om, at